

## วิมุตติสอง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

มันข้อ ๕๕๐. ข้อ ๕๕๑. ไม่มี

ข้อ ๕๕๒. นี่เขาแค่ถามมาเร่งรัดคำถามเฉยๆ

ข้อ ๕๕๓. ข้อ ๕๕๔. ข้อ ๕๕๕. ไม่มีนี่คือว่าเราไม่เปิด มันเป็นเหมือนไวรัสเข้ามาเยอะมาก เขาพยายามจะฆ่า ไปที่มเขาเรื่อย

ข้อ ๕๕๖. นี่เขาก็ถามมา

ถาม : ๕๕๖. เรื่อง “หนังสือธรรมเรื่องเจโตวิมุตติ”

ได้อ่านหนังสือธรรมของท่านอาจารย์ที่ได้รับแจกมา หน้าปกเรื่อง “เจโตวิมุตติ” อ่านแล้วรู้สึกได้ถึงการเดินทางนี้ยากมาก และละเอียดมากที่ต้องใช้ความสังเกตอย่างมีสติสัมปชัญญะในทุกขณะของการเปลี่ยนแปลงของจิต ตนเองอาจจะปฏิบัติไม่ถึงขั้นตามที่ท่านอาจารย์ชี้แจงไว้ แต่ก็ต้องการเรียนสอบถามว่า การเกิดขึ้นตอนดังกล่าวในจิตมันจะเป็นลำดับขั้นๆ ไปแบบนั้นทุกคนไหมคะ แล้วมีการเกิดที่แตกต่างเป็นอย่างไรบ้าง

ท่านอาจารย์มีพูดไว้เกี่ยวกับปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาวิมุตติบ้าง แต่ไม่ละเอียดเหมือนขั้นตอนของเจโตวิมุตติ จึงอยากกราบบทกวนท่านอาจารย์อธิบายถึงปัญญาวิมุตติอาการของจิตจะแตกต่างจากเจโตอย่างไร เพราะการปฏิบัติของตนเองจะฟุ้งซ่านและมีความคิดเกิดขึ้นมาก มากกว่าจะลงสมาธิได้เร็ว ต้องเคลียร์ความคิดเหล่านั้นให้ตกก่อนจิตจึงพอสงบได้ ก็เลยไม่รู้ว่าจะตัวเองเดินแบบไหน

หลวงพ่ : นี่พูดถึง “เจโตวิมุตติกับปัญญาวิมุตติ”

ปัญญาวิมุตติหนังสือเราแจกแล้วมีนะ ปัญญาวิมุตติพูดถึงเราบอก.. นี่เขาอ่านแล้ว เราเข้าใจว่าคนถามยังอ่านไม่เจอใจ มันมีโดยตรงเลยละ ปัญญาวิมุตติทัศนะหนึ่ง เทศน์บนศาลา วันที่จำไม่ได้ แต่เราพิมพ์หนังสือเป็นปัญญาวิมุตติกับเจโตวิมุตติ เจโตวิมุตติเป็นหนังสือพิมพ์ใหม่ หนังสือนี้จะพิมพ์มานานแล้ว แต่ไม่มีสตางค์เพิ่งพิมพ์

ฉะนั้น พอพิมพ์ออกมาแล้วนี่เพิ่งแจกออกไปเรื่องเจโตวิมุตติ แต่เราว่าปัญญาวิมุตติละเอียดกว่า ปัญญาวิมุตตินี้พูดถึงนะให้ไปเปิดในเว็บไซต์ เทศน์บนศาลาแล้วลองไล่ไป เรื่อง “ปัญญาวิมุตติ” จะเทศน์เหมือนเจโตวิมุตติ แต่ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิหรือปัญญาวิมุตติ การอธิบายตอบปัญหามันไม่ละเอียดเท่า

มันไม่ละเอียดเท่าหมายถึงว่าคำถามมันหลากหลาย มันเยอะ พอคำถามหลากหลาย มันเยอะ พอมันเกี่ยวเนื่องอะไรเราจะอธิบายเป็นเหตุเป็นผลเฉพาะเหตุผลนั้น แต่ปัญญาวิมุตติในเทศน์บนศาลา เห็นไหม กับเจโตวิมุตติมันเทศน์อบรมตอนกลางคืน ตอนปฏิบัติ มันเหมือนเทศน์อบรมปฏิบัติโดยตรง ฉะนั้น มันก็จะเทศน์เริ่มต้นมาตั้งแต่การทำความสงบของใจ เริ่มต้นตั้งแต่จะเข้าถึงกัลยาณปุถุชน จากปุถุชน กัลยาณปุถุชน จะขึ้นเป็นโสดาปัตติมรรค เป็นชั้นๆ ขึ้นไป มันก็เลยแบบว่าชัดเจน

ฉะนั้น เวลาเข้าไปในเว็บไซต์มันมีเทศน์พระ นั่นก็เฉพาะพระเลย แล้วเทศน์พระนี่มันใช้ศัพท์ที่ว่าพระกับพระเขารู้กันอยู่แล้ว ไม่ต้องอธิบายกว้างขวาง มันก็เลยแบบว่าเฉพาะ มันเป็นศัพท์เฉพาะของพระ มันก็ตรงๆ เลย แล้วถ้าเป็นเทศน์บนศาลามันก็เป็นเรื่องของการอบรมโดยเฉพาะเลย มันก็ไปเฉพาะอบรมเลย ถ้าเทศน์ตอบปัญหาธรรมะนี่มันหลากหลาย ฉะนั้น มันเลยแบบว่าเหมือนกันเองใจ เหมือนพูดโดยธรรมดา มันก็เลยแบบว่าศัพท์มันเยอะมาก ฉะนั้น คำพูดมันก็เลยนั้นไป

นี่พูดถึง “เจโตวิมุตติกับปัญญาวิมุตติ” ฉะนั้น ตอบปัญหาก่อน

ถาม : ได้อ่านหนังสือธรรมะของท่านอาจารย์ที่ได้รับแจกมา หน้าปกเรื่อง “เจโตวิมุตติ” อ่านแล้วรู้สึก ว่า รู้สึกได้ถึงการเดินทางเส้นนี้ยากมาก และละเอียดมากที่ต้องใช้ความสังเกตอย่างมีสติสัมปชัญญะทุกขณะ และการเปลี่ยนแปลงของจิต ตนเองอาจจะยังปฏิบัติไม่ถึงขั้นตามที่อาจารย์ชี้แจงไว้ (นี่เอาแค่นี้ก่อน)

หลวงพ่ : นี่เขาบอกว่า “เจโตวิมุตติอ่านแล้วรู้สึกถึงขั้นตอนที่เดินเส้นทางนี้ยากมาก เพราะมันละเอียดมาก” ความเข้าใจของคนมันก็เป็นแบบนั้น แต่เวลาพูดถึงโดยหลักการ มันเป็นแบบนี้

โดยหลักการเป็นแบบนี้ แต่เดิมในการประพฤติปฏิบัติ กึ่งพุทธกาลแล้วคนก็คิดว่าศาสนาเป็นแค่พิธีกรรม ศาสนามีไว้เป็นสถาบัน เห็นไหม ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แต่มรรคผลนี่คนมองข้าม แล้วไม่มั่นใจว่ามันจะมีจริงหรือไม่ได้ ฉะนั้น ในวงการปฏิบัติมันก็เลยหละหลวม โดยการกระทำมันไม่ค่อยกระชับ

ทีนี้หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านมาปฏิบัติของท่าน พอหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นมาปฏิบัติของท่าน เห็นไหม หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์เล่าให้ครูบาอาจารย์ฟังมาว่า จะไปที่ไหนคนเห็นพระห่มผ้าดำๆ มานี้ เขากลัว เขาหนีกันเลย เขาไม่แน่ใจว่ามันจะมีจริงได้ หรือมีจริงไม่ได้

ในสมัยนั้น ความเชื่อถือเรื่องมรรค เรื่องผล มันไม่มีใครเชื่อถือว่ามันมีจริง หรือไม่มีจริง ฉะนั้น การกระทำของครูบาอาจารย์ท่านถึงทำจริงของท่าน คือในสังคมก็เหมือนกับตลาดมันไม่มี นี่สินค้ามันในตลาดไม่มี พอจะเสนอสินค้าเข้าไปในตลาดมัน จะเสนอเข้าไปได้ยากมาก สังคมเขาไม่เชื่อถือ มรรคผลมันไม่มีอยู่แล้ว ฉะนั้น พูดเรื่องมรรคผลนี่ไม่ต้องไปคุยกัน เพราะเขาไม่เชื่อกันอยู่แล้ว

ฉะนั้น พอหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านทำตัวของท่าน จนความเชื่อถือศรัทธามันเกิดขึ้นมา พอความเชื่อถือ ความศรัทธามันเกิดขึ้นมา เขาเชื่อถือ เขาศรัทธากัน แล้วเขาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ทีนี้พอปฏิบัติขึ้นมาตลาดมันมีแล้ว พอเริ่มมีตลาด สินค้าทุกอย่างก็จะเข้าตลาดนั้น เข้าตลาดนั้น เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน พอเขาเชื่อถือมรรค ผล นิพพานขึ้นมาแล้ว เวลาครูบาอาจารย์มาสอน ก็สอนแตกต่างหลากหลาย นี่ไงคำที่บอกว่า

“อ่านหนังสือแล้วรู้สึกว่าเส้นทางนี้ยากมาก ละเอียดมาก”

นี่มันเป็นแค่หลักการ หลักการให้เห็นว่าในตลาดนี้หลักการต้องเป็นแบบนี้ ในมรรค ในผล ถ้าความเป็นจริงมันต้องเป็นแบบนี้ ฉะนั้น บอกว่าถ้ามันละเอียด ละเอียดก็

เป็นข้อเท็จจริง มันเป็นข้อเท็จจริงอย่างนี้ มันเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ แต่เดิมมันไม่มี เพราะครูบาอาจารย์ท่านพูดมา.. นี้คนที่ยังไม่มีเพราะไม่มีตลาด มันก็ไม่ต้องมีกรอบกติกาสิ่งใดขึ้นมา พอมีตลาดขึ้นมาแล้ว ถ้าไม่มีกรอบกติกามันก็หลากหลาย คนก็เข้ามาด้วยฉก ด้วยชิง ด้วยความเห็นของตัวเอง

ฉะนั้น เวลาบอกว่า “เวลารู้สึกว่าเส้นทางนี้มันยาก”

นี่ก็คือหลักการไง คือหลักการว่ามันต้องเป็นแบบนี้ ถ้ามันไม่เป็นแบบนี้ หรือไม่เป็นที่ว่ามันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป แล้วมันเป็นอย่างไรล่ะ? มรรค ผลมันมีอันเดียว อริยสัจมีหนึ่งเดียว นี่มันเป็นการยืนยันใจว่าจริงหรือไม่จริง ทำได้หรือไม่ได้ แล้วในตลาดมันก็ต้องมีกติกาใช่ไหม? มีการทุ่มตลาดไหม? การทุ่มตลาดมันทำให้ตลาดนั้นเสียหายไหม? นี่มันต้องมีกติกาสิ ถ้ามีกติกาขึ้นมาแล้วมันก็เป็นประโยชน์ขึ้นมาไง

ฉะนั้น เราบอกว่า เส้นทางนี้มันก็เป็นเหมือนกติกาของตลาดนั้นแหละ กติกาของมรรค ของผล ฉะนั้น เราปฏิบัติถึงหรือไม่ถึงนั้นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ถ้าเราไปบอกอย่างนี้ ถ้าเราคิดอย่างนี้ละ มันก็มีพระหรือมีผู้ที่ชี้แนะเขาบอกว่า “เส้นทางนี้เส้นทางลัด ตลาดนี้นะเอาวางทำอะไรก็ขายหมด สินค้ามาเถอะ วางลงไปรับรองว่าหายหมด”

เราก็ชอบนะสิ แล้วมันเป็นจริงหรือเปล่าล่ะ? เป็นจริงหรือเปล่า? นี่ในตลาดมันเป็นเรื่องหนึ่ง แต่เรื่องมรรค ผลมันเป็นนามธรรม จะพูดอย่างไรก็ได้ จะทำอย่างไรก็ได้ ฉะนั้น เราจะบอกว่า ในเมื่อเป็นหลักนี้เราต้องยืนไว้ แล้วเราปฏิบัติได้หรือไม่ได้นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แล้วเราพยายามทำของเราให้ได้ อย่างนั้น ถ้าได้อย่างนั้นนะ น้อยอย่างที่ว่า..

“แล้วในการปฏิบัติ ขึ้นตอนต้องเป็นอย่างที่อาจารย์ชี้แนะไว้ไหม?”

มันก็เหมือนกับจรวดนั่นสิ มันก็เหมือนกับรถไฟฟ้า เราจะต้องขึ้นรถไฟฟ้างั้นที่ไหน? ที่สถานีมันจอดใช่ไหม? เราบอกว่าเราจะขึ้นทางลัด รถไฟฟ้าวิ่งมานี่ก็จะกระโดดขึ้นเลย ไม่ต้องขึ้นที่สถานีได้ไหม? มันก็ไม่ได้ มรรค ผลก็เป็นแบบนี้ มันต้องขึ้นที่สถานีรถไฟนั้น

นี่เวลาสถานีรถไฟ เห็นไหม คู่มือผู้โดยสารเขามาแตกต่างกันหลากหลายอาชีพ หน้าที่การงานก็ไม่เหมือนกัน แต่เขามาขึ้นที่สถานีรถไฟเดียวกัน แต่เวลาหน้าที่อาชีพเขาแต่ละ

คน แต่ละอาชีพเขาไม่เหมือนกัน จริตนิสัยของคนไม่เหมือนกัน ทีนี้การปฏิบัติณะ ที่มานี้ เห็นไหม แม้แต่เจโตวิมุตตินะ นี่เพราะเราฟังหลวงตา เราฟังครูบาอาจารย์ท่านคุยเรื่อง ธรรมะกัน หลวงปู่เจี๊ยะกับหลวงตาท่านคุยธรรมะกัน เรานั่งอยู่นั่นเลย เรานั่งฟังอยู่เลย

เวลาหลวงตาท่านพูดถึงหลวงปู่เจี๊ยะ เห็นไหม การพิจารณากาย นี่เจโตวิมุตติ ท่านพูดถึงหลวงปู่คำดี นี่ก็เจโตวิมุตติ เพราะว่าเป็นพิจารณากาย พูดถึงหลวงปู่ชอบ พูดถึงหลวงปู่บัว นี่แต่ละองค์ไม่เหมือนกัน พิจารณาไม่เหมือนกัน ถ้าเหมือนกันนะมันซ้อน วิทยานิพนธ์ คือลอกเลียนแบบกันมา เป็นสัญญา สัญญาไม่ได้ ถ้าสัญญานะ สัญญามัน เป็นการเอาผลงานของคนอื่นมาเป็นของเรา นี่เป็นไปไม่ได้

ฉะนั้น ในเจโตวิมุตติก็ไม่เหมือนกัน แม้แต่หลวงปู่เจี๊ยะ หลวงปู่คำดี หลวงปู่ชอบ หลวงปู่ขาว หลวงปู่บัว ไม่เหมือนกันนะ พิจารณากายเหมือนกัน เพราะหลวงตาท่านพูด ถึงหลวงปู่บัวให้หลวงปู่เจี๊ยะฟังไป บอกว่า “ท่านเจี๊ยะ นี่พระผู้เฒ่ากำลังพิจารณากายด้วยความเข้มข้นนะ กำลังพิจารณากายด้วยความละเอียดนะ” นี่เล่าให้หลวงปู่เจี๊ยะฟัง แล้ว หลวงปู่เจี๊ยะก็เล่าให้เราฟัง เรื่องนี้

ฉะนั้น บอกว่า “เจโตวิมุตติมันละเอียดนัก”

ละเอียดมันคือขั้นตอน คือขั้นของสถานีรถไฟ จากสถานีหนึ่งไปสถานีหนึ่ง เราขึ้นสถานีนี้ไปลงสถานีหน้า จากสถานีหน้า เราจะไปลงสถานีต่อไป เห็นไหม จาก ปุณฺณเป็นกัลยาณปุณฺณ ขึ้นเป็นโสคาปัตติมรรค โสคาปัตติผล สกิทาคามีมรรค สกิทาคามีผล อนาคามีมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล นิพพาน ๑

การขึ้นสถานีรถไฟ เราขึ้นแต่ละสถานี ไปลงแต่ละสถานี เห็นไหม นี่ก็คือโดย อริยสังใจ อริยสัง มรรค ๔ ผล ๔ ใจ แต่คนที่มาหลากหลาย การปฏิบัติแตกต่างกัน ไม่เหมือนกัน อันนั้นอีกเรื่องหนึ่ง เพราะอาชีพไม่เหมือนกัน สถานที่ทำงานอยู่ใกล้เคียงกัน แต่ไม่ใช่เหมือนกัน แม้แต่เดี๋ยวนี้อาคารเดียวกัน คนละชั้นก็ไม่เหมือนกันแล้ว ฉะนั้น สิ่งนี้โดยหลักใจ

เราจะพูดบอกว่า “รู้สีกอ่านแล้วเส้นทางนี้มันเดินยากมาก โอ๊ย.. มันละเอียดเกินไป”

อ้าว.. ก็อย่างที่ว่านี่แหละ เพราะเห็นว่าคนออกมาชี้หน้ามันสับสนกันไปหมดแล้ว ไปไหนกันบ้างก็ไม่ว่า ก็ไม่ใช่ที่เราจะถูกต้องดิงามไปหมด แต่เราก็พูดด้วยภูมิของเราแก่นั่นแหละ ก็พูดไว้เพื่อประโยชน์ แล้วได้หรือไม่ได้นั่นเราก็จินตนาการกันเอาเองนะ

ถาม : แต่! แต่ก็ต้องมีการสอบถามว่า การเกิดขึ้นตอนดังกล่าวในจิต มันจะเป็นลำดับขั้นๆ ไปแบบนั้นทุกคนไหมคะ? แล้วมีความเกิดที่แตกต่างกันเป็นอย่างไรบ้าง ท่านอาจารย์มีพูดไว้เกี่ยวกับปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาวิมุตติบ้าง แต่ไม่ละเอียดเหมือนขั้นตอนของเจโตวิมุตติ

หลวงพ่ : ในปัญญาวิมุตตินี้ละ ตอนที่พูดถึงปัญญาวิมุตติ ก็พูดถึงบอกว่า ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติจริง กับเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาที่เราใช้กันโดยสามัญสำนึก นี่เขาเรียกว่า “ปัญญาอบรมสมาธิ” ปัญญาอบรมสมาธิเพราะว่าพวกเรายังมีกิเลสเต็มหัวใจ

พวกเรายังมีกิเลสอยู่ ยังมีพื้นฐานเป็นปุถุชนอยู่ มีพื้นฐานเป็นคนดิบอยู่ ว่าอย่างนั้นเลย มีพื้นฐานแบบคนมีกิเลสอยู่ ถ้าเราใช้ปัญญานานไหน มันก็แค่ทำให้สงบเท่านั้นเอง! มันไม่ใช่เป็นปัญญาฆ่ากิเลสหรอก ฉะนั้น มันต้องทำความสงบของใจก่อน พอใจมันสงบแล้ว เห็นใหม่ นี่จากคนดิบ จากสิ่งที่ความคิดสิ่งใดมันสะอาดบริสุทธิ์ไม่ได้ เพราะมันมีกิเลสเกี่ยวเนื่องด้วย

กิเลสมันนอนเนื่อง กิเลสเป็นอนุสัย มันจะตามไปด้วย พอทำสมาธิๆ สมาธิคือการกรอง การกรองให้ใจมันสะอาด พอใจมันสะอาดเป็นสมาธิแล้ว เพราะสมาธิคือกิเลสมันสงบตัวลง แล้วพอมันใช้ปัญญา เห็นใหม่ ปัญญามันจะสะอาด สะอาดนี้ปัญญามันเป็นมรรค เป็นมรรคเป็นโลกุตตระ มันไม่ใช่เป็นโลกียะ

โลกียะคือว่าปัญญาโดยสามัญสำนึก คนดิบ ความคิดดิบๆ ความคิดที่เกี่ยวข้องไปด้วยกิเลสเรา ถึงเป็นปัญญาอบรมสมาธิ สูงสุดเป็นแก่นั่นแหละ สูงสุดคือสมณะ สูงสุดคือสมาธิ ไม่มีอะไรเกินไปกว่านั้น แต่ด้วยความเข้าใจผิดใจ พอใครขบปัญหา ใครพิจารณาแล้วมันปล่อยหมด ว่าง ว่าง อู๋.. ได้โสดาบัน ว่างทีหนึ่งก็ได้มรรค ผลขั้นหนึ่งไป

เขาหลงผิดกันขนาดนั้นนะ เขาหลงผิดกัน เพราะเราฟังเวลาเขาสอนกัน ฉะนั้นเราถึงบอกที่ว่าปัญญาวิมุตติโดยการอธิบาย บอกว่าปัญญาตั้งแต่ปากน้ำ เราพูดถึงว่า

ปากน้ำนะ ปากแม่น้ำนี้แหละ นี่ปัญหาของโลกๆ ปากแม่น้ำมันจะมีสัตว์น้ำมาก มันเป็นน้ำกร่อยไง น้ำจืดกับน้ำเค็มมันมาปะทะกัน เห็นไหม ตรงนั้นจะมีสัตว์น้ำ จะมีแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ อยู่.. มันจะสุขยอดไปหมดเลย

นั่นคือปัญหาสามัญสำนึกไง นั่นคือปัญหาของเราเองไง แล้วก็ปัญหากลางน้ำ ปัญหาต้นน้ำ ต้นน้ำคืออะไร? ต้นน้ำคือตัวจิต ตัวภพ ตัวที่มีความรู้สึก แล้วปัญหามันเกิดที่นี้ไง ที่บอกว่าดูตัวเหี้ย ตัวเหี้ย อยู่ในจอมปลวก มันโผล่ มันโผล่นี้ ถ้าจับตรงนั้นได้มันถึงจะเป็นปัญหาวิมุตติ คำว่าปัญหาวิมุตติคือการฆ่ากิเลสไง การฆ่ากิเลสมันจะไปฆ่ากันที่ต้นน้ำ แต่ในปัจจุบันนี้เราใช้กันที่ปากน้ำ อู้อู.. ปากน้ำนะทำประมง อู้อู.. ได้สัตว์เยอะไปหมด อู้อู.. ผลประโยชน์มหาศาล อู้อู.. เก่งไปหมดเลย

ไม่ได้เรื่องหรอก เพราะว่ามันเป็นปากแม่น้ำ แม่น้ำทั้งสายมันไหลมาอีกยาวไกล กิเลสมันนอนอยู่ต้นน้ำนั่นแหละ แล้วเราทำประมงกันอยู่ที่ปากน้ำนี้ แล้วเอ็งจะฆ่ากิเลสกันอย่างไรล่ะ? เอ็งทำอะไรกันอยู่นั่นล่ะ? นี่ในนี้ตอนที่เรารู้เรื่องปัญหาวิมุตติ โจทย์มันเป็นแบบนี้ ฉะนั้น การอธิบายขั้นตอนมันก็มีอยู่นะ เราว่าใช้ได้อยู่ ฉะนั้น ที่นี้หนังสือนี้มันมีแจกอยู่ นี่ปัญหาวิมุตติที่นี้ก็มี ปัญหาวิมุตติยังไม่หมด เจโตวิมุตตินี้คู่กัน

ฉะนั้นจะบอกว่า ถ้าพูดถึงว่า “เวลาคนปฏิบัติแล้วขั้นตอนจะเป็นอย่างนั้นไหมคะ”

แน่นอน เวลาขั้นตอนนี้เป็นแบบนี้ เว้นอย่างเดียวเท่านั้นแหละ เว้นแต่จีปปาภิญญา ผู้ปฏิบัติง่ายรู้ง่าย แต่! แต่ขั้นตอนก็เป็นแบบนี้ เพราะขั้นตอนของมันคือเป็นโสดาบัน เป็นสกิทาคามี เป็นอนาคามี เป็นพระอรหันต์ เพราะอริยมุขิตแต่ละขั้นตอน เวลาเราปฏิบัติเขาเรียกว่า “เสือกตาย” เสือกตายคือกระเสือกกระสนจนเกือบเป็นเกือบตายทางกายาสถานเขาพูดสั้นๆ เห็นไหม นี่กระเสือกกระสนกันกว่าเราจะได้แต่ละขั้น แต่ละตอน

ฉะนั้น “ขั้นตอนเป็นแบบนี้ไหม?”

แน่นอน แน่แน่นอนมาก แล้วคำว่าแน่นอนแล้วนี่ เวลาหลงตาท่านไปคุยกับหลวงปู่แหวน ไปคุยกับหลวงปู่ขาว ไปคุยกันก็คุยขั้นตอนนี้แหละ เวลาไปคุยกับหลวงปู่คำดีเห็นใหม่

“มีอะไรเข้ามา”

หลวงปู่คำดีท่านก็พูดมาเป็นชั้นๆ แล้วพอไปถึงที่สุดท่านไปไม่ได้ นี่ท่านรู้แล้ว ท่านบอกว่า “ต้องทำอย่างนี้ๆ อย่างนี้ต่อไป”

นี่มันเป็นขั้นตอนที่รู้กันได้ นี่ไง ธรรมสากจุมฺมา เอตมฺมงฺกลมุตฺตมํ ใจ การพูดธรรมะ การสนทนาธรรมเป็นมงคลอย่างยิ่ง นี่การสนทนาธรรม ธรรมกับธรรมเข้ากันได้ ใจ ผู้ที่ผ่านขั้นตอนนี้ กับผู้ที่กำลังเดินขั้นตอนนี้จะคุยกันได้ ไ้คนที่ไม่ได้ผ่านขั้นตอนนี้ กับคนที่ผ่านขั้นตอนนี้แล้วคุยกันนะ ไ้คนที่ผ่านขั้นตอนนี้แล้วก็บอกว่าขั้นตอนนี้จะเป็นอย่างนี้ๆ ไ้คนที่ไม่ได้ผ่านขั้นตอนนี้มันก็นึกเอาว่าเป็นอย่างนี้ๆ ตามไป แล้วมันก็บอกว่าอย่างนี้ๆ เหมือนกันแต่ไม่ใช่ เพราะมันไม่เคยผ่าน มันจะเป็นใช่ได้อย่างไร?

เพราะว่าถ้าคนไม่ใช่ เวลาพูดนี่นะมันขึ้นต้นไม่ได้ ระหว่างที่จิตมันทำมันก็ไม่รู้ เวลาสรุปที่จบมันก็พูดไม่ถูก แต่ถ้าคนเป็นนะ ระหว่างขึ้นต้น ระหว่างท่ามกลาง ท่ามกลางคือปัญญามันหมุนแล้ว ขึ้นต้นคือว่าเข้าเป็น โสคาปัตติผล นี่เห็นกาย เห็นจิตตามความเป็นจริง

ระหว่างคือมันซึกฟอกกัน มันพิจารณาแล้วมันเป็นตทั้งคปหาน คือมันปล่อยแล้ว ปล่อยแล้ว ปล่อยแล้วปล่อยแล้ว ถ้าคนไม่มีหลักมีเกณฑ์มันก็จะเสื่อมหมด เสื่อมหมดก็กลับมาปลุกชน แต่ถ้าระหว่างนี้สู้แล้วสู้แล้วมันก็จะพยายามต่อสู้กัน ต่อสู้กัน ธรรมกับกิเลส มันจะสู้กัน พอกิเลสมันเริ่มอ่อนตัวลง กิเลสมันโดนธรรมะเริ่มใช้ปัญญาคลี่คลาย มันก็สงบตัวลง

สงบตัวลงเขาเรียกตทั้งคปหาน คือชั่วคราๆ ถ้าใครไม่มีหลักเกณฑ์ คือจิตใจไม่มั่นคงนะ มันก็จะไม่ละเอียดรอบคอบ มันก็จะเสื่อมไป แต่ถ้าละเอียดรอบคอบ ทำแล้วทำแล้วมันจะปล่อยวาง จะสูงส่ง คิเตนขนาดไหน ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่า พอถึงที่สุดนะ



มันสรุป เห็นไหม ระหว่างขั้นต้น ขั้นต้นคือเริ่มต้น ระหว่างคือการต่อสู้ แล้วสรุป สรุปคือมันสมุจเฉท เวลาสรุปมันขาด

นี่ไงขั้นตอนมันเป็นแบบนี้เด็ดขาด! แล้วต้องทำเป็นด้วย ต้องกล่าวได้ถูกต้องด้วย ฉะนั้น พระกรรมฐานเรา เห็นไหม ครูบาอาจารย์ของเราเวลาท่านคุยกัน แล้วท่านไม่คุยพรั้าเพื่อนนะ ท่านพูดคำเดียว ไอนี้คืออะไร? ไอนี้เป็นอย่างไร? จบ นี่พูดคำเดียว คำเดียวเท่านั้นแหละ คนเป็นกับคนเป็นนี่คำเดียวๆ แล้วรู้กัน พอบอกจบแล้วก็คือจบ พอจบก็คือจบ

ฉะนั้น “ขั้นตอนจะเป็นอย่างนั้นไหม?”

เป็น ขั้นตอนจะเป็นอย่างนั้น แม้แต่ว่าขิปปาภิญญา หมายถึงผู้ที่นั่งอาสนะเดียว เป็นพระอรหันต์เลยก็รู้ระหว่าง เพราะจิตใจมันต้องละเอียดลึกซึ้ง ลึกซึ้งมาก อย่างเช่นที่ว่าสามเณร ๗ ขวบเป็นพระอรหันต์ จิตใจของเขาต้องมีการกระทำ เขาต้องรู้ของเขาเป็นความจริงแบบนั้น

ฉะนั้น ที่เขาบอกว่า..

ถาม : แต่ที่ต้องการสอบถาม การเกิดขั้นตอนดังกล่าวในจิตมันจะเป็นลำดับขั้นตอนไปแบบนี้ทุกคนไหม? และมีการเกิดที่แตกต่างกันอย่างไร? ท่านอาจารย์ได้พูดไว้

หลวงพ่อ : การแตกต่างก็แตกต่างด้วยปัจจุบัน ด้วยอำนาจวาสนาบารมีของตน แม้แต่เดินเส้นทางเดียวกันก็ไม่เหมือนกัน เดินเส้นทางเดียวกันไม่เหมือนกัน ไม่มีใครเหมือนกัน นี่ไม่มีวิธานิพนธ์ใดไปซ้อนกัน ไม่มีลายมือของใจซ้อนกัน ลายมือที่เหมือนกันไม่มี พิมพ์ลายนิ้วมือจะเหมือนกันไม่มี พิมพ์ลายมือของจิต มรรคผลของจิตไม่มีเหมือนกัน

ฉะนั้น ไม่เหมือนกันเด็ดขาด! ไม่เหมือนกัน แต่เวลาข้ามสภาจักษุนี้รู้กันได้ มรรคผลมีอันเดียว เหมือนอันแรกที่ว่านี้ “ทำไมมันละเอียดลึกซึ้งนัก มันยากนัก” ก็พูดไว้เป็นหลักเกณฑ์ พูดไว้เป็นหลักฐาน

ถาม : จึงอยากรบกวนท่านอาจารย์อธิบายเรื่องปัญญาวิมุตติ อาการของจิตแตกต่างจากเจโตวิมุตติอย่างไร เพราะการปฏิบัติของตนเองจะฟุ้งซ่านและมีความคิดเกิดขึ้นมาก จนกว่าจะลงสมาธิได้ไม่เร็ว ต้องเคลียร์

หลวงพ่ : เห็นไหม อันนี้เป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาที่เราใช้ปัญญาคลีคลาย นี่เป็นปัญญาอบรมสมาธิ พอปัญญามันใคร่ครวญไปมันจะถอดถอนไป ถอดถอนสิ่งที่คาใจเราอยู่ ใช้ปัญญาไล่เข้าไป ไล่เข้าไปมันจะถอดมันจะถอน พอมันจะถอดถอน ความคิดอันเดิมก็มี แต่ไม่มีรสชาติ แต่ถ้าปัญญาเราอ่อนนะความคิดเหมือนกันแต่รสชาติมาก หมายถึงว่าเราเจ็บก็เจ็บมาก เวลาสะท้อนใจก็สะท้อนใจมาก แต่เราใช้ปัญญาถอดถอนบ่อยๆ ความคิดอันนั้นไม่มีรสชาติ ความคิดนั้นปล่อยได้ พอความคิดนั้นปล่อยได้ นี่ปัญญาอบรมสมาธิ

ฉะนั้น สิ่งที่เป็นปัญญาอบรมสมาธิ เห็นไหม แล้วบอกว่า “อยากรบกวนท่านอาจารย์อธิบายเรื่องปัญญาวิมุตติ”

ปัญญาวิมุตตินะ เจโตวิมุตตินี้เราพุทโธ พุทโธ พุทโธจนจิตมันสงบ พอจิตมันสงบ จิตนี้ออกรู้กาย ออกรู้กายด้วยการเห็นภาพคือเจโตวิมุตติ ออกรู้กายโดยไม่เห็นภาพด้วยปัญญา แต่ปัญญาโดยทางเจโตนี้มันเป็นไปได้ แต่ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติ ปัญญาวิมุตติ พอจิตสงบนะ พอจิตใช้ปัญญาอบรมสมาธิพอจิตสงบแล้ว พอจิตสงบแล้วนี่มันสงบของมัน มันจะรู้ตัวของมัน จิตสงบแต่มีสติรู้พร้อม รู้พร้อมนี้มันออกเสวยอารมณ์ ออกเสวยความคิดไป ออกเสวยความคิด ถ้าจับความคิดได้ เห็นไหม จับความคิดได้ก็คือจับกายได้

“นี่อารมณ์ความรู้สึกรู้สึกของเธอ เหมือนวัตถุอันหนึ่ง”

ความคิดเหมือนวัตถุอันหนึ่ง ถ้าเป็นปัญญาวิมุตตินะ ปัญญาวิมุตตินี้ละเอียดมาก ละเอียดคือว่ามันจับความคิดได้ แล้วเอาความคิดมาเป็นวัตถุเลย เป็นแยกแยะเลย นี่พอมันแยกแยะแล้ว มันแยกแยะของมันไป ทีนี้การใช้ปัญญาวิมุตติมันใช้แบบพระสารีบุตร พระสารีบุตรนี้เป็นปัญญาวิมุตติ พระโมคคัลลานะเป็นเจโตวิมุตติ

พระโมคคัลลานะ เห็นไหม พุทโธ พุทโธวงแหงหาวนอน พระพุทธเจ้าไปสอน ให้ดูฟ้า ให้ดูดาว ให้เอาน้ำลูบหน้า เพราะจิตมันเจโตวิมุตติ มันใช้สมาธิ แล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมแล้วพิจารณา นั่นเป็นเจโตวิมุตติ

ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติ เห็นไหม พระสารีบุตรถวายงานพดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ ตอนนั้นพระโมคคัลลานะสำเร็จเป็นพระอรหันต์ไปแล้ว พระสารีบุตรยังไม่สำเร็จ นี่กำลังถวายงานพดอยู่ หลานของพระสารีบุตรมาต่อว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเอาพระสารีบุตรมาบวชใจ นี่บอกว่าไม่พอใจนั่น ไม่พอใจนี่ ไม่พอใจ คือจะพูดตรงๆ ก็เกรงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย เทศนากับหลานของพระสารีบุตรนะ

“ถ้าเธอไม่พอใจอะไรทั้งหมด เธอต้องไม่พอใจอารมณ์ของเธอด้วย เพราะอารมณ์ของเธอก็เป็นวัตถุอันหนึ่ง”

อารมณ์ของเราก็เป็นสิ่งที่ขัดขวางในหัวใจของเรา พระสารีบุตรพดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ข้างหลัง ปึง! เป็นพระอรหันต์เลย เห็นไหม นี่ใช้ปัญญา ใช้ปัญญา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์สอนหลานนะ แต่พระสารีบุตรเป็นพระอรหันต์ นี่ปัญญาวิมุตติ ปัญญาวิมุตติใช้ปัญญา แต่ปัญญามีสมาธิใจ ปัญญาที่มีหลักมีเกณฑ์แล้ว

อย่างเช่นพวกเรา เห็นไหม หลวงตาพูดบ่อย ว่าเวลาพระจะไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเรื่องภาวณา เพราะปัญญามันกำลังหมუნ พอไปถึงพระกฐิ ไปถึงกฐิ ฝนมันตกหนัก พอฝนตกหนัก ข้างล่างมันก็เป็นน้ำเจิงนองไปหมดเลย เพราะฝนมันตก จากชายคามันก็เป็นต้อมขึ้นมา พระนั้นก็ไปยืนพิจารณา พอมันเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วมันก็ดับไป ปึง!

นี่ปึงเพราะใจมันหมუნอยู่แล้วไง ใช้อย่างเรานี้เอามาฉายซ้ำฉายซากนะ เอายัดใส่ ลูกกะตามันยังไม่ปึงเลย เพราะใจมันอยู่กับกิเลสใจ แต่เวลาจิตมันหมუნแล้วนะ หนึ่งถ้าปัญญามันหมუნ เพราะทำให้สมาธิสงบแล้ว มันไม่มีกิเลสเข้ามายุ่งกับเรา มันเป็นปัญญาเพียวๆ จะว่าปัญญาสะอาดบริสุทธิ์ก็ไม่ถูก เพราะกิเลสมันยังมีอยู่ แต่เป็นปัญญาล้วนๆ ปัญญาที่ไม่สัมปยุตไปด้วยกิเลส

เพราะกิเลสมันเป็นสมาธิใช่ไหม มันเป็นปัญญาล้วนๆ แต่ปัญญาล้วนๆ ทำงานยังไม่ประสบความสำเร็จ ฉะนั้นก็จะงง งงก็ไปหาพระพุทธเจ้า พอไปหาพระพุทธเจ้าก็ไปเห็นคุ่มน้ำ หยกน้ำ เห็นไหม เพราะปัญญามันเป็นปัญญาเพียวๆ กิเลสมันไม่ได้ผสม แต่มันก็ไม่สำเร็จ พอไปเจอเหตุการณ์อย่างนั้นปั๊มนั้นกระเทือน ปึ้ง! เป็นพระอรหันต์เลย นี่ปัญญาวิมุตติ

ปัญญาวิมุตติมันเป็นการเดินทางปัญญา คือปัญญาออกหน้า มรรค ๘ เหมือนกัน แต่หนักไปทางปัญญา ปัญญาเป็นหัวรถจักร ปัญญาเป็นตัวชักนำมา แต่ถ้าเป็นเจโตวิมุตติ นี่มันใช้สมาธิออกหน้า สมาธิออกหน้า สมาธิเป็นตัวนำ เป็นเอาความสงบ เอากำลังสมาธิเป็นตัวหัวรถจักรลากมา นี่เป็นเจโตวิมุตติ แต่ถ้าเป็นปัญญาวิมุตตินี้ใช้ปัญญา แต่ปัญญานี้เป็นหัวรถจักรดึงมรรค ๘ ไปมันถึงเป็นปัญญาวิมุตติ ปัญญาวิมุตติเป็นทางพระสารีบุตร ถ้าเป็นเจโตวิมุตติเป็นพระโมคคัลลานะ

ฉะนั้น นี่เป็นที่เข้มข้น เป็นหลักการ แต่เวลาปฏิบัติแล้วมันแตกต่างกันหลากหลาย เพราะถึงพุทธกาล พวกเราบารมีตัดไปครั้งหนึ่ง สมัยพุทธกาลนี้ ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ๑๐๐ เปอร์เซนต์หมดแหละ ในสมัยถึงพุทธกาลเราด้อยค่ากันไปครั้งหนึ่งนะ ความสามารถพวกเราหดไปครั้งหนึ่ง

ฉะนั้น ถ้าเราจะสำเร็จเป็นพระอรหันต์ อย่างเช่นครูบาอาจารย์เราท่านก็สำเร็จจริงๆ แต่ความชำนาญหรือว่าความเข้มข้น อย่างเช่นหลวงตาท่านพูดบ่อยว่าของหลวงปู่ มันนี้ชัดเจนมาก ท่านรู้ไปหมด แต่หลวงตาท่านบอกว่าปัญญาของท่านกว้างขวาง แต่ท่านก็บอกว่าของหลวงปู่มันท่านชัดเจนกว่า

นี่สมัยพุทธกาลเป็นอย่างนี้ เรื่องปัญญาวิมุตติ เจโตวิมุตติ แต่ในถึงพุทธกาลแล้ว พวกเราจะด้อยค่าลง แต่ด้อยค่าลงด้วยอำนาจวาสนานะ แต่เวลาทำปฏิบัติแล้วมันจะเหมือนกัน คำว่าเหมือนกันคือว่าทุกข์เหมือนกัน มรรคต้องเหมือนกัน กำลังต้องเท่ากัน มันถึงแก่ทุกข์นั้นได้ แต่ด้วยความชัดเจน ด้วยความกล้าคมนี้มันอ่อนด้อยลงไปครั้งหนึ่ง ฉะนั้น พวกเราถึงต้องพยายามเข้มแข็งใจ

นี่พูดถึงว่า “เจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติเนาะ” นี่อย่าเพิ่งท้อใจนะ นี่บอกว่าพออ่านของหลวงพ่อกแล้ว โอ้โฮ.. เส้นทางนี้มันยากมาก แล้วคงจะไม่ไหวอะไรเนี่ย.. มันเป็น

หลักการไง เวลาคน เห็นใหม่ คุณิเรยีนดูรถไฟฟ้ามันวิ่งไปเร็วมากเลยนะ แต่ถ้าเราไปนั่งอยู่บนรถไฟฟ้า มันก็พาเราไปได้เหมือนกันนั่นละ

นี่ก็เหมือนกัน เราเห็นว่าหลักการมันยากมากเลยนะ แต่ถ้าเราปฏิบัติของเราขึ้นมาจิตใจมันเป็นขึ้นมาละ เราก็นั่งอยู่บนรถไฟฟ้านะ เออ.. มันจะเร็วแค่ไหนเราก็นั่งอยู่ในนั่นแหละ มันก็เอาเราไปถึงที่ได้เหมือนกัน นี่ก็เหมือนกัน ในการปฏิบัติอย่าเพิ่งคิดว่าเราไม่มีความสามารถสิ อย่าไปคิดว่ารถไฟฟ้านี้วิ่งเร็วมาก วิ่งเร็วมาก แล้วเราจะขึ้นอย่างไร? ก็ขึ้นที่สถานีสิ ตีตั๋ว จ่ายสตางค์ ตีตั๋วก็ขึ้นได้

นี่ก็ทำความสงบของใจสิ ทำใจให้สงบแล้วพยายามพิจารณานะขึ้นได้ พอเราขึ้นได้ไปแล้วนะ โอ้โฮ.. เร็วขนาดไหนเราก็อยู่บนรถไฟฟ้านะ นี่มีคนเขาบอกบ่่อยความคิดนี้เร็วมาก ทุกอย่างนี้เร็วมาก สติมันจะเร็วกว่านั่นนะ สตินี้มันจะกั้นได้หมดเลย มันจะทันความคิดเราหมดเลย ความคิดที่เร็วๆ สติมันยับยั้งได้หมดเลย แล้วเวลาปัญญาเราเกิดนะ สิ่งที่เราว่าสุดความสามารถ สุดความสามารถ เราทำได้ทั้งนั่นแหละ แต่ตอนนี้ทำอะไรก็ไม่ไหว อะไรก็ไม่ไหว

ฉะนั้น ถ้าพูดถึงปัญญาวิมุตติ มันอยู่ในเทศน์บนศาลานะ ไปเปิดดู ไล่เข้าไป วันที่จำไม่ได้ นี่ปัญญาวิมุตติ แล้วเอามาเทียบกับเจโตวิมุตติ นี่พูดไว้เพื่อเป็นหลัก เห็นผู้ชี้นำ เห็นพระเจ้าสอนกันไป มันลัด มันไปไหนกันจนไม่รู้ว่ามันจะขึ้นเหนือท้องได้ มันสับสนไปหมด ทิศเหนือเป็นทิศใต้ ทิศใต้เป็นทิศเหนือ อะไรมันวุ่นไปหมดเลย ก็เลยพูดเป็นหลักไว้เฉยๆ

ข้อ ๕๕๗. ไม่มี

ข้อ ๕๕๘. ไม่มี

ข้อ ๕๕๙. ไม่มีนะ

เอาอันนี้ อีกอันเดียวจบแล้ว

“ไม่รู้อาการของใจ” ไม่รู้เนาะ เขาไม่รู้แล้วเราจะรู้ได้อย่างไรเนาะ คำถามเขาเขียนอย่างนี้จริงนะ

ถาม : เรื่อง “ไม่รู้อาการของใจ”

กราบนมัสการหลวงพ่อกะ หนูขอกราบขอบพระคุณหลวงพ่เป็นอย่างสูง ที่ได้เมตตาตอบคำถามของหนูครั้งที่แล้วค่ะ อย่างที่หลวงพ่เมตตาตอบคำถามในครั้งที่แล้ว หลวงพ่บอกว่า “อาการขหายไปเป็นแค่อาการปีติ” หนูก็เลยคิดได้ค่ะว่าเรามาติดอยู่แค่นี้ ฉะนั้น จากนี้ไปหนูจะพุทโธเท่านั้น แต่หนูยังมีความสงสัยอยู่อีกนิดหนึ่งค่ะ หนูคงถามหลวงพ่ก่อนเพียงเท่านี้ เพราะหนูจะพุทโธ พุทโธไปเรื่อยๆ ให้อ้าวหน้า

๑. จากคำถามครั้งที่แล้ว อาการขหายไปใช่ขณิกสมาธิหรือไม่ หลวงพ่บอกว่า เป็นอาการปีติ ถ้าอย่างนั้นหนูสงสัยว่า เวลานั้นสมาธิและพุทโธ เราก็คงไม่รู้เลยหรือคะว่าเป็นสมาธิหรือเปล่า จะรู้ได้ก็คือถ้าเราปีติใช่ไหมคะ ถ้าอย่างนั้นเวลาเราพุทโธ เราก็คงต้องสนใจด้วยว่าเป็นสมาธิหรือเปล่าใช่ไหมคะ

หลวงพ่ : เดียวนะเอาคำถามนี้ก่อน คำถามนี้มันสับสน คำถามนี้ฟังนะ ฟัง..

“อาการขหายไปใช่ขณิกสมาธิหรือไม่คะ”

อาการขหายไป อาการที่ทุกอย่างมันขหายไป มันว่างหมดนะ ขหายไป คำว่าปีตินะ เวลาอาการตัวสั้น อาการไหวมันเป็นปีติ แต่! แต่ปีติมันจะเกิดได้มันต้องมีสมาธิ ถ้าจิตไม่เป็นสมาธิมันจะเกิดปีติได้อย่างไร? อย่างเช่นเรากินข้าว เวลาเราอิมข้าวนี้ทำไมถึงอิมล่ะ? อิมเพราะเรากินข้าวมันถึงอิมใช่ไหม?

นี่ก็เหมือนกัน ก็ถามมาว่า “อาการขหายไปมันคืออะไรคะ?” เราก็บอกว่าอาการขหายไปมันก็เป็นปีติไง แล้วมันไม่ใช่สมาธิหรือ? เพราะอยากได้สมาธิ ไม่อยากได้ปีติ

ปีติมันเกิดต่อเนื่องมาจากสมาธิ คือจิตมันต้องมีสมาธิก่อน พอจิตมีสมาธิขึ้นมาใช่ไหมมันก็เกิดปีติ ปีติ สุข เห็นไหม นีวิตก วิจารณ์ ปีติ สุข เอกัคคตารมณ.. ปีติมันเกิดเพราะอะไร? เพราะจิตมันสงบ จิตมันมีหลักของมันมันถึงมีปีติ พอเกิดปีติมันก็เกิดสุข เกิดสุขเกิดเอกัคคตารมณตั้งมัน ตั้งมันเพราะอะไร? ตั้งมันเพราะจิตมันสงบบ่อยครั้งเข้าบ่อยครั้งเข้าจนมันตั้งมัน มันผ่านปีติเข้าไป มันผ่านสุขเข้าไปมันก็เป็นสมาธิ

ฉะนั้น “อาการขหายไปเป็นขณิกสมาธิหรือเป็นปีติ”

ฉะนั้น มันเป็นปีติสิ มันเป็นปีติ ปีติเพราะว่าผลของปีติมันเกิดจากสมาธิ เกิดจากจิตที่มันพุทโท พุทโท พุทโท พอจิตมันเกิดสมาธิใจใหม่ มันก็ปล่อย พอปล่อยขามันก็หาย มันก็ว่าง เวลาจิตมันเริ่มเป็นขณิกะ เริ่มมีความสงบ เห็นใหม่ กลวงหมดเลย ร่างกายนี่กลวงหมดเลย เหมือนไม่มีอะไรในร่างกายนี้เลย พอเราพุทโท พุทโทไป พอจิตมันเริ่มเป็นสมาธิร่างกายจะใหญ่ขึ้น ใหญ่ขึ้น ใหญ่ขึ้น เหมือนกับตัวเราใหญ่ครอบโลกเลย

นี่มันเป็นอาการของปีติ มันเหมือนการหายใจ นี่หายใจครั้งที่หนึ่งกับหายใจครั้งที่สอง หายใจครั้งที่หนึ่งกับครั้งที่สองอันไหนถูกละ? มันก็หายใจเหมือนกัน นี่พูดถึงอาการของปีติหรือสมาธิ

ถาม : เวลานั่งสมาธิหรือพุทโท เราจะไม่รู้เลยหรือว่าเราเป็นสมาธิ

หลวงพ่ : ถ้าเป็นสมาธินะจิตมันจะตั้งมั่นแล้วสุขมาก ขณะที่มันรู้ณะ เห็นใหม่ เวลาเขาพูดถึงสมาธิ เขาให้ลุกขึ้น เข้มปาก แล้วนั่งลง

ถ้าอธิบายสมาธินี้มันเป็นสมาธิสร้างนะ คำว่าสมาธิสร้างทุกคนบอกว่า “ว่างๆ ว่างๆ”

แล้วเราว่า “ว่างๆ เป็นอย่างไรล่ะ?”

“ว่างๆ ก็คือว่างๆ”

“แล้วว่างๆ เป็นอย่างไรล่ะ?”

“ว่างๆ ก็คือว่างๆ ไง”

แต่ถ้าเป็นสมาธินะ..

“ว่างๆ เป็นอย่างไรล่ะ?”

“อ้อ.. ว่างๆ นะสติมันตั้งมั่นเลย พอพุทโท พุทโท นี่พุทโทมันละเอียดเข้ามา อ้อ.. มันพูดอะไรไม่ถูกเลย” เห็นใหม่

ความจริงนี่นะเราอธิบายไม่ถูกเลยละ แต่ถ้ามันเป็นสัญญา มันเป็นการเปรียบเทียบ มันเป็นจินตนาการนะ ว่างๆ ว่างๆ คือมันจินตนาการให้ว่างไป ตอนนี้นั้นเป็นอย่างนั้นกันเขอะนะ ฉะนั้น นี่บอกว่าเราอยากจะเอาสมาธิ หรือเราจะเอาปีติละ? ฉะนั้น เราพุทโธไว้ เราอย่าไปสงสัยอะไร ถ้าเราพุทโธไว้แล้วจิตมันสงบ มันมีความสงบระงับ มันมีความร่มเย็น ถูกแล้ว

นี่สมาธิก็มีค่าเท่าสมาธิไป พอทำสมาธิบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า เวลาเราหัดใช้ปัญญา เราจะใช้ต่อไปว่าสติ สมาธิ ปัญญา เห็นไหม ที่พุทโธไว้เมื่อ ๒ วันนี่ ที่บอกว่า “สมาธิตกวงค์” จิตตกวงค์อันหนึ่ง จิตเป็นสมาธิห้วงต่ออันหนึ่ง เป็นสมาธินี้ เป็นสมาธิ แต่เข้าใจว่าเป็นนิพพาน แล้วจิตลงสมาธิ สัมผัสด้วยปัญญา

ถ้าจิตมันลงสมาธิ สัมผัสด้วยปัญญา มันจะเกิดแล้ว เกิดมรรคแล้ว เกิดมรรคคือมันมีสมาธิแล้วปัญญามันจะเคลื่อนเคลื่อนตัวไป เห็นไหม ถ้าเวลาจิตลงสมาธิ ลงวงค์นี้ เว้นหายไปเลย เหมือนคนนอนหลับแล้วสะดุ้งตื่น นี่ลงวงค์.. แต่ถ้ามันเป็นสมาธิเฉยๆ สมาธินี้แต่มันติดตัวมันเองไป เป็นสมาธิก็คือสมาธิ เป็นสมาธิคือมรรคผล อันนี้สมาธิห้วงต่อ

แต่ถ้าเป็นสมาธิแล้วเกิดปัญญา เกิดไปหิวพริบ เกิดปัญญา นี่สัมผัสด้วยปัญญา พอสัมผัสด้วยปัญญา เห็นไหม มันจะเป็นสัมมาสมาธิ พอสัมมาสมาธินี้มันจะก้าวเดินออกเป็นมรรคไป มันจะออกไปพิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม นี่เป็นอีกขั้นตอนหนึ่ง

นี่พูดถึง “มันเป็นสมาธิ หรือมันเป็นปีติ”

อาการของปีตินี้รื้อยแปด อาการปีติมันคือการรับรู้อารมณ์ รับรู้ความสุข รับรู้ อาการรับรู้ นั่นคือปีติ แล้วบางทีมันรู้ถึงขนาดว่าเห็นเทวดา อินทร์ พรหม โอ้อโฮ.. เห็นไปหมดเลย ปีตินี้มันกว้างขวางมาก ทีนี้บอกว่าเป็นปีติ เพราะว่าเวลานั่งๆ ไปเรารับรู้ตัวเอง ใจใหม่ แล้วตัวเองหายไปท่อนหนึ่ง ท่อนล่างหายไป เห็นใหม่ แล้วท่อนล่างหายไป ถ้าเป็นสมาธินะ แสดงว่าสมาธิครึ่งหนึ่งหายไป ครึ่งหนึ่งอยู่หรือ? มันก็ไม่ใช่ มันเป็นอาการของปีตินะ แต่ปีติมันเกิดจากสมาธินั้นแหละ



ถาม : ๒. หนูสงสัยว่า บางครั้งหนูร้องไห้เวลาฟังเทศน์หลวงตา หลังจากนั้นพุทโธไปสักระยะ ในขณะที่ร้องไห้อยู่มันก็เหมือนจะสงบและนิ่งๆ ได้ แต่ในขณะที่เดียวกัน หนูก็สงสัยและอยากถามตัวเองว่า “เราเศร้าหรือเปล่า? ทำไมเราร้องไห้?”

คือหนูสงสัยว่า ทำไมหนูร้องไห้โดยหาความเศร้าไม่เจอ สมมุติว่าเราอยู่ในชีวิตประจำวันแล้วมีคนมาด่าว่าเรา เราก็จะโศกและร้องไห้ คือมันชัดเจนว่าเราเศร้าถึงร้องไห้ หนูคิดว่าการที่หนูร้องไห้เวลาฟังเทศน์นี้ มันคงเกิดจากการที่เราสะเทือนใจแต่เราไม่รู้สึกละ คือเราไม่เห็นมันหรือคะ นมัสการด้วยความเคารพยิ่ง

หลวงพ่ : อืม.. ร้องไห้ โดยโลกเขาคิดกันแบบนี้แหละ โดยสามัญโลกเขาคิดแบบนี้ การร้องไห้คือการเสียใจ คือการเศร้า คือการทุกข์ใจ แต่โลกเขาไม่เข้าใจว่าเวลาธรรมสังฆเวชน้ำตามันก็ไหลพรากเหมือนกัน แต่ไม่ใช่ความเศร้า มันเป็นความสะเทือนใจ อย่างเช่นเราเข้าใจผิดสิ่งใดอยู่ แล้วเราเข้าใจถูกนี่มันปล่อยโฮเลยละ มันปล่อยโฮแล้วมันถอดถอนเลยละ ถอดถอนสิ่งที่มันฝังใจอยู่ มันปล่อยโฮเลย เห็นไหม การปล่อยโฮออกมาอย่างนั้นคือธรรมสังฆเวชนะ

นี่มันเป็นธรรม ธรรมะไง ธรรมะแล้วสะเทือนใจ ธรรมะคือเหตุและผล ธรรมะคือความจริง ฉะนั้น เวลาร้องไห้มันไม่ใช่ร้องไห้ด้วยความโศก ความเศร้าหรือ นี่มันเป็นบารมีของผู้ถามไง เวลาฟังเทศน์หลวงตา พอธรรมะมันสะเทือนหัวใจ เห็นไหม น้ำตามันก็ไหล มันก็สะเทือนใจ ดูสิเวลาเราเห็นหลวงตาทุกข์ หลวงตាយาก เราเองก็น้ำตาไหล เราเองก็สะเทือนใจกันเลย นี่บางคนคิดเลย ถ้าท่านเจ็บไข้ได้ป่วยเราอาจจะเจ็บไข้ได้ป่วยแทน เห็นไหม เรายังคิดได้อย่างนั้นเลย

ฉะนั้น เราจะคิดบอกว่าการร้องไห้จะเป็นการเสียใจ ไม่ใช่หรือ การร้องไห้จากดีใจก็ได้ คนพลัดพรากกันมา ๒๐ ปี เจอกันทีแรก อู้ฮู.. พ่อกับแม่นะ แม่ลูกพลัดพรากจากกัน เจอกันนี่ไอ้โฮ.. ร้องไห้เป็นตุ่มๆ เลย ร้องไห้ น้ำตานี้เอาตุ่มใส่ ๒ ตุ่ม อ้าว.. มันร้องไห้ด้วยความสุข อู้ฮู.. มันปีติ มันกอดกันร้องไห้แล้วร้องไห้อีก อันนั้นเป็นอะไรละ? มันเป็นความสุขนะ สุขเกิดจากร้องไห้ก็มี ทุกข์เกิดจากร้องไห้ก็มี

นี่พูดถึงว่าปีติก็ไม่เข้าใจ เวลาร้องไห้ ร้องไห้ด้วยความเสียใจนี้เราเห็นอยู่ เรารู้อยู่ เด็กก็ร้องไห้เรียกร้องจากพ่อแม่ ไอ้ของเรานี้ธรรมะมันสะเทือนใจเราร้องไห้ แต่ไม่ต้อง

ไปบอกใครหรือก เขาไม่เชื่อหรือก ไปพูดกับเขาเขาบอกว่านี่เวลาปฏิบัติ พวกปฏิบัติมันก็เข้าข้างกัน ร้องให้มันก็ว่าเป็นความสุข มันไม่เคยมีที่ไหนหรือกร้องให้เป็นความสุข มันก็จะว่าพวกปฏิบัติมันเข้าข้างกัน มันลงคะแนนเสียงทางเดียวกัน มันก็ว่ากันไป

ปัจจัยตั้ง! มันเป็นปัจจัยตั้งนะ เราจะรู้ได้ด้วยเฉพาะเรานะ.. ฉะนั้น ไอ้ที่บอกว่า นี่เวลาถามคำถามมาแล้ว แล้วเราเข้าใจว่าอย่างไร? เราจะบอกว่าเวลาปฏิบัติไปมันเกิดความสุข สุขเกิดอะไรอยู่ นี่มันคาใจอยู่ ถ้าเราปฏิบัติไปแล้วนะ พอเรารู้จริงนะ สิ่งนี้มันจะหลุดไปจากใจหมด แต่เพียงแต่เราปฏิบัติใหม่ แล้วเรามีอะไรสุขเราก็อยากถามก่อนไง พอถามมาเราก็ตอบไปก่อน พอตอบไปแล้ว เรายังไม่ถึงอารมณ์อย่างนั้นเรายังไม่เข้าใจ พอไปถึงอารมณ์อย่างนั้นนะ

อืม.. ไม่น่าถามหลวงพ่อดีเลย ทำให้หลวงพ่เหนื่อยด้วย แหม.. ถามหลวงพ่ไปได้ พอปฏิบัติแล้วมันก็รู้ ถามมาให้หลวงพ่ตอบซะเหนื่อยเลยนะ เอวัง